

(art. *Gósol*), fent joc amb EGARA, els aquitans *Cocosa* i *Clusa*. I no intentem vanament anar més allà.

TORTUGA

Tenint present que també s'aplica a unes teules adequades per recollir les aigües: *DECat* VIII, 637a9-43.

Font de la Tortuga a Argelers (xxv, 47). *Cova de la Tortuga* a la Vall de la Maçana (terme de Sureda) (xxv, 44). *Sa Font de sa Tortuga* a es Migjorn Gran (xliiv, 21.23).

Torrent del Tortuguer, NL antic d'un afluent per la dreta del Llobregat, al N. de Monistrol (Abadal, *Cat. Car.* II, 167.31, 168.4).

Tortugueres, NL antic documentat l'any 1203: *honore de Tartugeries* (*Cart. St. Cugat* III, 369).

La Tortugueta a Manuel (xxxI, 124.30). Probablement és un derivat mossàrab de *tortuga* amb valor collectiu (passat per l'àr. *-āta*). J. F. C.

Tortuguer, *Tortugueres*, V. *Tortuga* Torvell, V. *Turbó*

TÒS

Com a orònim és aplicació figurada del mot anatómic *tos* 'nuca, clatell' (*DECat* VIII, 640b45-48).

Tòs-Pelat, pda. munt. del te. de Coll de Nargó: «a 30 *Tos Pelat*», a. 1518 (*Spill de Castellbò*, f° 43r). Singles turons dits el *tòs pelát*, te. de Morvedre (*An. Ce. Cu. Val.* VIII, 179), te. Montcada (Opuscle *Godellà*, p. 13); i formant trifini entre Olocau, Llúria i Pobla de Vallbona (xxx, 88.24), llocs separats, tots, de 8 a 35 2 k. de l'un a l'altre.

TOSA

Altre nom de muntanya que hem de distingir del parònim *Tossa*, del qual se separa inconfusiblement per l'origen i per la pron. amb -z- (s sonora).

Lloc i nom conspicuus, el del gran i ample massís de més de 1500 alt. (en el punt culminant) al qual 45 convergeixen els termes cerdans de Das i Grus amb el de Brocà (amb el Berguedà): en el Pedró dels Quatre Batlles. A tot Cerdanya es diu unànimement *la tózà*, amb sonora (en general *o* oberta). El nom li ve del fet que és una muntanya pelada a la part alta; des 50 de mig aire d'aquest puig els boscos acaben en rodó al voltant del cim, donant la impressió d'un cap esquilat, *tos* TONSUS.

Per això també n'havien dit *Monte Calvo*, com mostra un doc. de 1069: «vindimus - - - in appe. de villa 55 *Albii* - - - afr. I: in *Laguna*, II in *Monte Calvo*, III in *Valira*, de IV in flumen Segre» (Alart, *Cart. Rouss.*, 73); 1012: «afr. O. Tartera, N. Segre, S. in *Monte Calvo*» (*Cart. Tavèrnoles*, 52.19). Segons un doc. de 1186 sembla que el nom modern *Tosa* tenia extensió 60

més vasta: des del te. d'Er fins a la collada de Toses: «in *Monte Tosa*» afr. S. d'un paratge extens d'Er (xxxiv, 17); i com que el nom del poble de Toses també prové de *Tosos* (TONSOS); quasi diríem que no hi 5 ha solució de continuïtat des d'aquell lloc d'Er fins al Pedró dels Quatre Batlles.

Altres llocs homònims: *La tózà* de Malforat, gran cim pelat te. Porta (xxiii, 80); la *Tosa* d'Engolasters, a Andorra, prop de Ràmio (Ll. q, 97). «La *Tosa*», a. 1538, Anyós (*Relació d. l. Vall d'Andorra*, p. 11). Cap de la *Tose* d'Encarnies, en el te. d'Aston, uns 20 k. al N. del Pimorent, aigües avall de l'Arieja (veg. alguna dada més en Pere Vidal, *Ruscino* III, 1913, 167-174). Les *Tòses*, te. Dorres = Passavet (xxiii). I *Les 15 Toses*, altre nom d'un pic del terme de Fontpedrosa (xxiii, 1364).

TOSCA

O *pedra tosca* 'pedra volcànica esponjosa': *DECat* VIII, 651a18-24.

Singles *Font de la Tosca*, a Seurí, entre el poble i Olb; a Ars (xxxvii, 171.19), i a Taüll tirant a Gine- 25 brell.

Cova i *Font de la Tosca* a Oveix.
Font i *Molí de la Tosca* a Rellu (xxxv, 144.21).
Font i maset *La Tosca* a Vistabella (xxix, 95.2).
Penyó la Tosca, un dels gegantescos de la vall de Guadalest, damunt Beniardà (Cor. 1963).

El Grau de la Tosca per guanyar els cingles de Vallcebre a l'alt Berguedà.

Barranquet de la Tosca a Palanques.
Rasa de la Tosca a Riner.
La Tosca a València d'Àneu (xxxvii, 100.3).
La Tosca o *Santa Maria de Marjà*, santuari te. Castelcir.

Sant Miquel de la Tosca, ermita te. Vilosell.
Singles partides *Les Tosques* a Rellu (xxxv, 144. 40 22) i a Cabdella (xxxvii, 152.6); i mas, a Oló.

Boscdetosca o *Boratosca* o *Malatosquera*, paratge amb cases escampades en el municipi de les Preses, situat en una zona volcànica.

Lo Toscar, gran vall dels Ports de Tortosa, te. Alfara. *Barranc* i *Font del Toscar* a La Vansa (xxxviii, 28.13). *El Toscar*, partida, a Monòver (xxxvi, 94.17). Un *toscar* és un terreny on abunda la tosca.

Toscars, veïnats a Pinós de Monòver.
Toscaret, a Alcoi. *Font del Toscaret*, en el vessant de la Mola de la Garumba, cap al Forcall; i a Morella-Llècua (xxvii, 166.12).

Toscarri, te. Cerc (E.T.C. I, 139).
La Tosquera de Socarrats a Lladurs (xxxviii, 171. 21). *Font de la Tosquera*, a Navès (xxxviii, 188.1).
Assagador de la *Tosqueta*, a Onil (xxxv, 178.16).
Tosquetes, barranc, a Albaida (GGRV, Val. II, 7).

La Tosquilla, partida antiga que apareix documentada en unes afrontacions de Santa Linya de l'any 1093: *ipsa Tosquilla* (Arx. Sols.). *Font* i *Rasa de la*